

Anti-pestprotocol

Kindcentrum de Vliertuin

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Pesten
 - 2.1 Wat is pesten?
 - 2.2 Signalen en kenmerken
 - 2.3 Hoe wordt gepest?
3. Cyberpesten
 - 3.1 Wat is cyberpesten?
 - 3.2 Signalen en kenmerken
 - 3.3 Hoe wordt er gecyberpest?
 - 3.4 Stappenplan bij melding van cyberpesten
4. Plan van aanpak
 - 4.1 Preventieve maatregelen
 - 4.2 Welke gedragsregels worden het kindcentrum gehanteerd?
 - 4.3 Aanpak bij pestgedrag: 5-sporenaanpak/het protocol
5. Evaluatie
6. Bijbehorende hulpmiddelen en informatiebronnen
7. Bijlagen

Inleiding

Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van het kindcentrum en de ouders van de medezeggenschapsraad waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op ons kindcentrum niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken. Het ligt ter inzage voor alle ouders. Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
- Het kindcentrum is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- Het kindcentrum dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
- Het kindcentrum ontplooit preventieve (les)activiteiten.

Ons specifiek klimaat op het kindcentrum is gericht op een optimale ontwikkeling van het kind. Dit betekent een veilige omgeving waarin veel aandacht is voor preventie ten aanzien van pesten. Ons kindcentrum werkt met de methode Kwink en gebruikt deze methode om sociale vaardigheden en gezond gedrag aan te leren. Hiermee wordt zowel in de klas als op het kindcentrum preventief gewerkt met als doel pestgedrag te voorkomen.

Pesten

2.1 Wat is pesten?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische- en/ of fysieke mishandeling door een kind of een groep kinderen van één kind dat niet in staat is zichzelf te verdedigen. Vaak is het lastig om pesten van plagen te onderscheiden. Iemand een duw geven kan plagen zijn maar het kan ook pesten zijn. We spreken over plagen wanneer kinderen aan elkaar gewaagd zijn. Ze dagen elkaar uit maar de situatie wordt door geen van de betrokkenen als vervelend of bedreigend ervaren.

Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt waardoor de veiligheid van een kind in zijn omgeving wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het concrete verschil tussen plagen en pesten wordt hieronder in een schema weergegeven.

Plagen	Pesten
- is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding - is er geen winnaar of verliezer - is het slachtoffer in staat zichzelf te verdedigen en loopt het geen (blijvende) lichamelijke en/ of geestelijke schade op	- is er sprake van een zekere systematiek of regelmaat en van een ongelijke machtsverhouding - is de pester de spreekwoordelijke winnaar en is het slachtoffer de verliezer - kan het slachtoffer niet (meer) voor zichzelf opkomen en loopt het blijvende lichamelijke en/ of geestelijke schade op.

Om kinderen duidelijkheid te geven over het verschil tussen **plagen en pesten** en over de omgangsvormen die wij belangrijk vinden, maken wij gebruik van een gezamenlijke poster. Deze poster wordt zichtbaar ingezet binnen het kindcentrum en vormt de basis voor gesprekken over respect, veiligheid en sociale omgang.

Boos	Plagen	Pesten
Je mag boos zijn. Probeer het op een fijne manier op te lossen. Vraag om hulp als dat niet lukt.	Plagen kan. Bij plagen vinden allebei de kinderen het leuk	Pesten mag <u>nooit</u>. Je pest als het andere kind het niet fijn vindt wat je doet. Dit is geen plagen en hier moet je mee stoppen. Zeg altijd sorry.
 Boos: Je vindt het allebei niet leuk.	 Plagen: Je vindt het allebei leuk.	 Pesten: De ene vindt het wel leuk en de andere niet.

Naast dat pesten kwetsend is en grote gevolgen kan hebben voor het welzijn van een kind, onderscheiden we verschillende vormen van pesten:

- **Verbaal pesten**
Het vernederen, bedreigen, uitschelden, uitlachen, roddelen of kwetsende opmerkingen maken.
- **Fysiek pesten**
Het slaan, schoppen, knijpen, krabben, duwen, achtervolgen, bijten of op een andere manier lichamelijk pijn doen.
- **Sociaal pesten**
Het buitensluiten, negeren, doodzwijgen, verspreiden van roddels, anderen tegen iemand opzetten of het bewust verstoren van vriendschappen.
- **Materieel en digitaal pesten**
Het afpakken, beschadigen of vernielen van eigendommen, afpersen, maar ook het pesten via sociale media, chats, online games of andere digitale communicatiemiddelen.

2.2 Signalen en kenmerken

Het gepeste kind

Leerlingen die worden gepest kunnen verschillende signalen laten zien. Deze signalen hoeven niet direct te betekenen dat er sprake is van pesten, maar kunnen aanleiding zijn om in gesprek te gaan met de leerling en de situatie verder te onderzoeken. Ook andere oorzaken kunnen ten grondslag liggen aan deze signalen.

Een leerling die wordt gepest vertelt hier niet altijd over. Mogelijke redenen hiervoor zijn:

- schaamte;
- angst dat de situatie erger wordt wanneer volwassenen ingrijpen;
- het gevoel dat het probleem niet opgelost kan worden;
- onzekerheid over hoe hulp gevraagd kan worden;
- loyaliteit aan leeftijdsgenoten.

Mogelijke signalen van pestgedrag zijn:

- niet meer naar school willen gaan;
- weinig of niet meer vertellen over school;
- minder contact hebben met klasgenoten;
- niet gevraagd worden voor speelafspraken of activiteiten;
- teruglopende schoolprestaties;
- regelmatig spullen kwijt zijn of beschadigde eigendommen hebben;
- regelmatig klagen over hoofdpijn, buikpijn of andere lichamelijke klachten;
- zichtbare verwondingen waarvoor geen duidelijke verklaring is;
- slaapproblemen, nachtmerries of bedplassen;
- niet willen deelnemen aan feestjes, buitenspelen of andere sociale activiteiten;
- vermijdingsgedrag ten opzichte van bepaalde situaties, plekken of personen;
- thuis sneller boos, verdrietig of prikkelbaar reageren;
- een afname van zelfvertrouwen en plezier.

De pester

Leerlingen die pesten proberen regelmatig invloed uit te oefenen binnen de groep. Zij kunnen gebruikmaken van hun positie, verbaal sterk zijn of anderen aanzetten tot pestgedrag. Pesten ontstaat niet vanuit één oorzaak en kan verschillende achterliggende factoren hebben.

Mogelijke kenmerken van een leerling die pest:

- zoekt regelmatig de confrontatie met anderen;
- overschrijdt grenzen van medeleerlingen;
- toont weinig begrip voor de gevolgen van het eigen gedrag;
- probeert invloed uit te oefenen op groepsgenoten;
- neemt regelmatig een dominante rol in binnen de groep;
- schuift verantwoordelijkheid voor het eigen gedrag af op anderen.

Factoren die pestgedrag kunnen beïnvloeden zijn onder andere:

- een onveilig groepsklimaat;
- problemen in de thuissituatie;
- negatieve ervaringen in sociale situaties;
- behoefte aan aandacht, erkenning of status;
- gevoelens van onzekerheid of frustratie;
- eerdere ervaringen als slachtoffer van pesten.

De meelopers en omstanders

Bij pesten spelen naast de pester en het slachtoffer ook andere leerlingen een belangrijke rol. Sommige leerlingen doen actief mee met het pestgedrag, terwijl anderen toekijken zonder in te grijpen.

Meelopers ondersteunen het pestgedrag bewust of onbewust. Dit kan gebeuren omdat zij erbij willen horen, bang zijn zelf doelwit te worden of denken dat het gedrag hen meer status oplevert.

Omstanders zijn leerlingen die het pesten zien gebeuren maar niet deelnemen. Vaak keuren zij het gedrag af, maar weten zij niet hoe zij kunnen helpen of vinden zij het moeilijk om in te grijpen. Het versterken van een positieve groeps cultuur, waarin leerlingen voor zichzelf en voor elkaar durven opkomen, is essentieel om pestgedrag te voorkomen en te stoppen.

2.3 Hoe wordt er gepest?

Met woorden	Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes/mailtjes/sms'jes schrijven
Lichamelijk	Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
Achternvolgen	Opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten
Uitsluiting	Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes of buitenschoolse activiteiten, uitsluiten bij groepsopdrachten
Stelen & vernielen	Afpakken van kledingstukken, schooltas of schoolspullen, klieren op de spullen van een ander, andermans spullen vernielen
Afpersing	Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
Cyberpesten	Versturen van kwetsende, bedreigende of beledigende berichten; Verspreiden van roddels of leugens Plaatsen of delen van foto's, video's of berichten zonder toestemming; Iemand buitensluiten uit online groepen; het aanmaken van nepaccounts om iemand belachelijk te maken of lastig te vallen; Herhaaldelijk ongewenste berichten sturen.

Pesten kan zowel zichtbaar als onzichtbaar plaatsvinden, individueel of in groepsverband. De school ziet iedere vorm van pesten, zowel offline als online, als ongewenst gedrag en onderneemt passende stappen om de veiligheid en het welzijn van leerlingen te waarborgen.

Cyberpesten

3.1 Wat is cyberpesten?

Cyberpesten is het opzettelijk en herhaaldelijk pesten van iemand via digitale communicatiemiddelen, zoals sociale media, chatapps, online games, e-mail of websites. Net als bij andere vormen van pesten is er sprake van een ongelijke machtsverhouding, waarbij het slachtoffer zich moeilijk kan verdedigen.

Doordat online berichten zich snel kunnen verspreiden en ook buiten schooltijd zichtbaar blijven, kan de impact van cyberpesten groot zijn. Daarom neemt de school ook signalen van online pestgedrag serieus en onderneemt zij waar nodig passende stappen.

3.2 Kenmerken en signalen

Cyberpesten gebeurt via mobiele telefoons, sms-berichten, chatrooms, blogs, website, social media en e-mail. Negen van de tien keer gebeurt dit anoniem en doordat het een elektronische weg neemt maakt dit het mogelijk dat cyberpesten zeer snel en direct massaal gebeurt. Hierdoor is dit lastig te checken in vergelijking met traditioneel pesten. Kenmerkend voor cyberpesten is dat het vrijwel onzichtbaar blijft voor ouders, verzorgers en leerkrachten. Daarnaast is het vaak zo ernstig, omdat de pester en de gepeste niet direct met elkaar in contact staan, maar dat zij enkel via de computer zijn verbonden. Hierdoor voelt de pester zich ongeremd en verlegt hij/zij zijn of haar grenzen tot het maximale.

De direct zichtbare signalen dat een kind gecyberpest wordt zijn eigenlijk precies hetzelfde als dat van een traditioneel gepest kind. Kenmerkend is dat een kind plotseling, zonder aanwijsbare redenen, de computer of mobiele telefoon niet meer wil gebruiken.

3.3 Hoe wordt er gecyberpest?

Cyberpesten kan op verschillende manieren plaatsvinden. Hieronder staan veelvoorkomende vormen van online pestgedrag.

Fysiek	Beschadigen van de computer door een virus te mailen.
Flaming	Het versturen van kwetsende, beledigende of bedreigende berichten via e-mail, chat, berichtenapps, sociale media of online games.
Outing	Vertrouwelijke informatie ongevraagd online zetten of rond te mailen. Non-verbaal online e-mail of plaatsen van vernederende beelden zonder toestemming. Sociaal online iemand uit een bestaande onlinegroep uitsluiten.
Masquerade	Zich voordoen als iemand anders door gebruik te maken van diens naam, account of profielfoto met als doel diegene te schaden.
Denigreren	Het verspreiden van roddels, leugens of kwetsende opmerkingen over iemand via digitale kanalen.

Haatwebsite	Het aanmaken van een website, sociale-mediapagina, chatgroep of kanaal met als doel een persoon te beledigen, uit te sluiten of negatief in beeld te brengen.
Cyberstalken	Het herhaaldelijk lastigvallen, volgen, intimideren of bedreigen van iemand via digitale communicatiemiddelen.
Hacken	Het ongeoorloofd toegang krijgen tot accounts of apparaten van anderen, gegevens stelen, instellingen wijzigen of opzettelijk schadelijke software verspreiden.

3.4 Stappenplan bij melding cyberpesten

Wanneer cyberpesten in de thuissituatie voorkomt, ligt de verantwoordelijkheid bij ouders. Zij melden op eigen initiatief het incident bij de leerkracht. Samen met ouders wordt dan gekeken naar de meest passende aanpak. In preventie en bewustwording kan het kindcentrum een rol spelen. Ook kan zij als neutrale partner iets betekenen wanneer er behoefte is aan een herstelgesprek. Het initiatief en de verantwoordelijkheid ligt in deze specifieke gevallen altijd bij de ouder(s)/verzorgers.

Wanneer cyberpesten zich voordoet tijdens onderwijstijd, volgen we onderstaand stappenplan:

Stap 1

Bewaar de gestuurde berichten en probeer berichten waar pestgedrag uit voorkomt te bewaren. Vertel aan leerlingen hoe ze gesprekken kunnen opslaan, een print screen kunnen maken, hoe ze berichten kunnen afdrukken of hoe ze een foto moeten opslaan van het telefoonscherm.

Stap 2

Blokkeer de afzender wanneer dit mogelijk is. Als de leerling op een chatroom zit kun je vaak onbekende mensen blokkeren of een melding maken van ongewenst gedrag.

Stap 3

Neem contact op met de ouders van de gecyberpeste leerling (en wanneer mogelijk ook met de ouders van de leerling die cyberpest). Geef ouders en leerlingen tips. Daarnaast is het samen doorlopen van het stappenplan van aanpak van belang.

Stap 4

Wanneer niets meer vanuit school mogelijk is, verwijst de ouders dan eventueel door. Er zijn diverse contactpunten die ouders kunnen adviseren voor verdere afhandeling buiten school. Ouders kunnen bellen met: -stichting ouders en onderwijs: 088 6050101 - De vertrouwensinspectie : 0900 111 3 111 3

Stap 5

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van Cyberstalken. Ouders kunnen dan aangifte doen bij de politie.

Stap 6

Verwijs de gecyberpeste/cyberpestende leerling dat er een vertrouwenspersoon aanwezig is op school.

Plan van aanpak

4.1 Preventieve maatregelen

De aanpak van het kindcentrum is in eerste instantie gericht op het voorkomen van respectloos gedrag en pesten op het kindcentrum, maar ook daarbuiten. Elke leerkracht stelt aan het begin van het schooljaar tijdens de gouden weken samen met de kinderen de omgangsregels en afspraken in de klas op. Op deze manier hebben zij inspraak en voelen zij zich mede-eigenaar van de regels.

Het omgaan met pestgedrag is hierbij natuurlijk ook onderwerp van gesprek, want pestgedrag moet altijd gemeld worden. Dit wordt niet als 'klikken' gezien, maar geldt als op een goede manier opkomen voor jezelf of de ander.

In individuele- en groepsgesprekken tussen leerlingen en leerkracht wordt de vertrouwensband versterkt. We bevorderen het samenwerken en vergroten de zelfstandigheid van de leerlingen waarbij de volgende kernpunten worden besproken:

- Houd je aan de afspraken van kindcentrum/klas.
- Denk positief over jezelf en over de ander.
- We accepteren elkaar zoals we zijn en iedereen mag zijn wie hij/zij is.
- Deel je zorgen met een ander: een klasgenoot, een ouder of leerkracht.
- Denk in oplossingen.
- Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met de feedback die je krijgt.

We hebben ook verschillende activiteiten voor leerlingen in het kader van preventie. Deze activiteiten, die soms samen met instanties zoals 'bureau Halt' en de GGD worden uitgevoerd, zorgen voor interessante en leerzame gesprekken tussen leerlingen en hun leerkracht.

Tijdens de week tegen Pesten wordt er door middel van verschillende lessen extra aandacht besteed aan het thema. Daarnaast wordt er wekelijks met de methode Kwink gewerkt, een methode voor sociaal emotioneel leren gericht op preventie.

Tijdens de weken van het Nationaal Mediapaspoort wordt kindcentrum breed specifiek ingegaan op het onderdeel sociale media en cyberpesten. Over de activiteiten wordt tijdig gecommuniceerd.

Bij daadwerkelijk pestgedrag wordt steeds verwezen naar en gewerkt met het pestprotocol.

4.2 Welke gedragsregels worden op kindcentrum niveau gehanteerd?

Binnen ons kindcentrum streven wij naar een veilige, respectvolle en positieve omgeving waarin ieder kind zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt. Om dit te bevorderen hanteren wij kindcentrum-brede gedragsregels die bijdragen aan een veilige leer- en leefomgeving voor alle kinderen.

De gedragsregels en afspraken worden gedurende het schooljaar regelmatig met de kinderen besproken, geoefend en geëvalueerd. Op deze manier maken we kinderen mede verantwoordelijk voor een positief groepsklimaat en gewenst gedrag binnen het kindcentrum.

Onze afspraken

Wij:

- behandelen elkaar met respect;
- accepteren elkaar zoals we zijn;
- luisteren naar elkaar en laten elkaar uitpraten;
- helpen elkaar wanneer dat nodig is;
- lossen conflicten op door met elkaar te praten;
- blijven van elkaars spullen af;
- sluiten niemand buiten;
- praten mét elkaar en niet over elkaar;
- gebruiken nette en vriendelijke taal;
- melden pestgedrag bij een medewerker wanneer we het zien of ervaren.

Afspraken bij online communicatie

- We gaan respectvol met elkaar om, ook online.
- We delen geen foto's, video's of berichten van anderen zonder toestemming.
- We versturen geen kwetsende of beledigende berichten.
- We melden online pestgedrag bij ouders, leerkrachten of pedagogisch medewerkers.

De gedragsregels van het kindcentrum gelden voor alle kinderen, medewerkers en betrokkenen binnen en rondom het kindcentrum, zowel offline als online wanneer er sprake is van contact tussen leerlingen.

4.3 Aanpak bij pestgedrag: 5-sporen aanpak/het protocol

Bij een situatie waarin gepest wordt, werken we met de 5-sporen aanpak. Dat wil zeggen dat we breder kijken dan alleen naar de pester en de gepeste leerling. Alle betrokkenen worden gevraagd om actief het pesten te stoppen. De vijf stappen zijn:

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.
2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest.
3. Mobiliseren van de middengroep.
4. De algemene verantwoordelijkheid van het kindcentrum en de professionalisering van de leerkrachten.
5. De ouders van het gepeste, pestende kind steunen en de ouders van de middengroep indien noodzakelijk informeren.

Toelichting op de vijf stappen:

Stap 1: Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

We luisteren naar wat er gebeurd is. We laten aan het kind merken dat hij/zij uniek is en dat we er voor hem/haar willen zijn. We nemen het probleem serieus. We gaan samen met het kind op zoek naar mogelijke oplossingen en begeleiden het kind daarin. Ouders worden altijd ingelicht wanneer er zich een pestsituatie heeft voorgedaan.

Indien nodig en altijd in overleg met ouders schakelen we deskundige hulp in. We houden vervolgesprekken met het kind. Er wordt schriftelijk vastgelegd dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was.

Stap 2: De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen.

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen. Ouders op de hoogte houden van de pestsituatie. Ouders van de leerlingen op de hoogte brengen van het pestprotocol. Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. Er vindt een terugkoppeling met hen plaats, de intentie en frequentie is afhankelijk van het verloop. In samenwerking tussen kindcentrum en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op het kindcentrum als vanuit de thuissituatie. Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning. Wanneer ouders niet tevreden zijn over de aanpak van het kindcentrum, kunnen zij gewezen worden op de mogelijkheid van bemiddeling door de contactpersoon over de klachtenregeling. Ook hebben ouders het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie. In de schoolgids staat vermeld wie zij voor deze procedures kunnen benaderen.

Stap 3: Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

We nemen de tijd voor een gesprek met het kind. Pesten gebeurt nooit zonder reden, we vinden het daarom belangrijk om achter de oorzaak te komen. We zullen ingaan op de impact van de pester op het slachtoffer. We zorgen ervoor dat het kind zich veilig voelt en leggen hem/haar uit wat wij als kindcentrum zullen doen om het pesten te stoppen. We stellen hierin duidelijke gren-

zen. Er wordt schriftelijk vastgelegd dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was. Afhankelijk van de ernst van het pesten wordt een extra gesprek met ouders gepland. Als blijkt dat er een gedragsverandering moet plaatsvinden kan in overleg met leerkracht en ouders een vorm van ondersteuning geadviseerd worden.

Stap 4: Mobiliseren van de middengroep.

We zullen ook de groep op de hoogte stellen van het pesten. We praten met de groep over ieders eigen rol daarin. De groep kan het pesten doorbreken door actief een rol te spelen in het proces. Het is belangrijk dat de groep leert het pesten bespreekbaar te maken met de leerkracht en/of ouder. De groep heeft de mogelijkheid om met oplossingen te komen waarin ze zelf een actieve rol spelen. (Deze stap kan afhangen van de gevoeligheid van het slachtoffer).

Stap 5: De algemene verantwoordelijkheid van het kindcentrum en de professionalisering van de leerkrachten.

Het kindcentrum is verantwoordelijk voor een veilig klimaat, waarin pesten niet wordt getoereerd. Wij vinden het belangrijk dat alle leerkrachten en andere medewerkers binnen onze kindcentrum weten hoe ze moeten handelen bij pestgedrag. Binnen onze kindcentrum is Margreth Sanders onze anti-pestcoördinator.

Andere acties die op ons kindcentrum worden ondernomen:

Interne VertrouwensPersoon (IVP)

De interne vertrouwenspersonen (IVP) maken jaarlijks een rondje langs de groepen 5 t/m 8 (met poster) om hun taak onder de aandacht van de kinderen te brengen. Zij geven bij kinderen ook aan dat er een brievenbus op het kindcentrum is waar zij hun 'probleem' bij hen in vertrouwen (niet in geheim) neer kunnen leggen. In groep 1 t/m 4 brengt de eigen leerkracht dit onder de aandacht met een prentenboek.

Inzet van de methode "Kwink"

Wij werken met de methode 'Kwink' aan de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

We beschikken over een sociaal veiligheidsplan.

Om de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind te kunnen volgen wordt er 2x per jaar het onderdeel hart en handen ingevuld in het leerlingvolgsysteem IEP. Het *IEP LVS* geeft een beeld van de sociale en emotionele vaardigheden en ontwikkeling van de leerling. Belangrijke aspecten die terugkomen in het profiel van de leerling zijn het beeld dat de leerling van zichzelf heeft, de manier waarop de leerling daarmee omgaat en de rol die de leerling aanneemt in sociale situaties. Ook het omgaan met en inleven in de gevoelens van jezelf en de ander wordt in beeld gebracht. Deze analyse wordt geanalyseerd door de leerkracht en gedeeld met ouders.

Evaluatie

Dit pestprotocol is door team, directie en MR vastgesteld en wordt om de vier jaar geëvalueerd.

We zullen registreren hoe vaak een melding gedaan wordt van pestgedrag.

Bijbehorende hulpmiddelen en informatiebronnen.

Telefonisch

Voor leerlingen is er de kindertelefoon, voor hulp, advies of gewoon een luisterend oor. De kindertelefoon is gratis en het nummer wordt niet op de factuur aangegeven, zodat de leerlingen echt anoniem kunnen bellen: 0800 0432

Stichting ouders en onderwijs voor een luisterend oor voor ouders: 0886050101

Websites

Meer informatie over het tegengaan van pesten vindt u hieronder:

www.stoppestennu.nl Kennis-, Informatie- en Expertisecentrum over Pesten & Online Pesten

www.pestweb.nl

www.kidstegengeweld.nl site van de stichting tegen zinloos geweld, ook over pesten

www.omgaanmetpesten.nl organiseert training voor leerkrachten en jeugdwerkers

www.pestenislaf.nl site van de kinderconsument tegen het cyberpesten

www.schoolenveiligheid.nl site met info over veiligheid op school

www.mediawijsheid.nl/mediaopvoeding/ biedt ouders steun bij veilig internetgebruik van hun kinderen

Boeken voor kinderen: (om zelf te lezen of om voor te lezen)

[Tips voor kinderen van 4-6 jaar](#)

[Tips voor kinderen van 6-9 jaar](#)

[Tips voor kinderen van 9-12 jaar](#)